

עיתוי "מסכת מגילה" בעשרה בטבת

א. בעשרה בטבת מתחילים כלל ישראל בדף היומי את מסכת מגילה. מן הסתם, מסכת מגילה זו המסכת הנלמדת ביותר בכל הש"ס!... והיא בודאי גם מהמסכתות הקלות. ובפרט בימינו יש אמצעי עזר רבים, ש"ס מתיבתא ש"ס שוטנשטיין, סיכומים, טבלאות, שיעורי שמע וצפיה, קול הלשון וקול הדף, שיעורי תורה סביב השעון, הכל בקלות... והנה ישנם הרבה מחסומים שמפריעים להצטרף ללימוד דף היומי, אבל במגילה עלול להיוצר מחסום הפוך, שדוקא בגלל שזוהי מסכת קלה, חוששים להצטרף לשיעור "מגביל".

אבל באמת ההיפך הוא הנכון, שדוקא כעת במסכת קלה ונעימה כזאת, נפתחת ההזדמנות לבדוק את האפשרויות, כי לפעמים קיימת אי-נעימות ונוצרת מעין מבוכה להתחיל שיעור ולפתע להפסיק, כגון שחושש שאם יפסיק המגיד שיעור יפגע, ואז בכלל לא מתחיל... אבל במסכתא מגילה הסיכוי שלא יהנה קטן מאד, והרי בלא"ה עוד מאד פורים וטוב לחזור שוב על המסכת הזאת, ובסך הכל מסיימים את המסכת בתוך חודש, וזה פרק זמן מתאים לתהות על קנקנו של המגיד שיעור, ולבחון אם מתאים לו סגנון שיעור כזה.

ב. נפלא מאד עיתוי התחלת המסכת, בדיוק ביום עשרה בטבת, שאם נתבונן על תוכן מסכת מגילה, ועל תוכן יום צום עשרה בטבת, נבין שמונחת כאן הפיכה של ממש, ומשמיא סובבו לנו את גלגל המסכתות, באופן כזה, שתחילת מסכת מגילה יפגע בדיוק נמרץ בתחנה מסויימת זו, וכמו שנבאר.

ראשית חודש טבת וחודש אדר הם כמעט דבר והיפוכו, כפי שהיה מביא תמיד הגאון העצום רבי משה שפירא זצ"ל (שיום סילוקו הוא עשרה בטבת, יהי מאמר זה לזכרו הטוב), ע"פ שאמרו חז"ל בזה"ק שמות (יבא) שיש שלשה חדשים ששיכים לכוחות הרע ונקראים ירחא דעשיו, שבהם הוא ניצח אותנו, והם חדשי טבת תמוז ואב, והנה בתמוז ובאב רואים בפועל את כוחו שארעו בו חורבנות וצרות נוראות, אבל בחודש טבת כוחו מצד תרגום התורה ליונית, ומה שסמך עלינו נבוכדנצר מלך בבל בתחילת תוכניתו להחריב את בית ראשון, והביא שמבואר בדברי הגר"א בספר יצירה (פ"ה מ"ז) שחודש טבת הוא החמור שבכולם, וז"ל: רוגז בטבת שבו סמך מלך בבל על ירושלים, והוא הקשה מג' חדשים הקשים, עכ"ל. ומב' שזה יותר קשה מגוף החורבן.

ולעומת "רוגז" בטבת, מבואר בספר יצירה שחודש אדר עניינו "שחוק", שזה כוח שאינו נמצא בשום בעל חי בעולם,

זולת באדם אשר נברא בצלם אלקים, ונאמר בתהילים (ב) "יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו", וביאר ששחוק בנוי על ענין ההיפוך, שאם הדברים משתנים לאט לאט, זהו רק כעין סיפור דברים בעלמא, אבל בזמן שהמצב מתהפך בבת אחת זה מה שמעורר שחוק, וככל שגדל הניגוד בין ב' הצדדים, כך גדל השחוק, עד שישנם מצבים שא"א לעמוד בלי להשתתף בשחוק הגדול. וזהו ההגדרה של חודש אדר "החודש שנהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב", וכן מודגש "ביום אשר שיברו אויבי היהודים לשלוט בהם, ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם" והיפוך זה, הוא מה שהביא לשחוק הגדול של פורים וחודש אדר.

ג. וא"כ יש להתפעל מהעיתוי המוצלח בו כלל ישראל מתחיל את מסכת מגילה ביום עשרה בטבת, שהרי הדבר החמור שארע ביום זה, שסמך עלינו נבוכדנצר מלך בבל ובו החל תהליך של חורבן לראשונה בהסטוריה תחילה חורבן בית ראשון, ואחריו כל שאחר הגלויות והחורבנות. והנה כל גזירת המן להשמיד את כל ישראל, היה בגלל שהשתחוו לפסל נבוכדנצר. (וביערות דבש (ה"א דרוש ג) ביאר רבי יונתן אייבשיץ, דהנה במנות הלוי הביא מדרש שנבוכדנצר הניח בתוך הפסל שלו, את ציץ הקודש, ולכן טענו ישראל שמותר להם לכוון להשתחוות לציץ שעליו שם הוי"ה, אך באמת אחרי שבאו פריצים וחיללו אותו, הדין הוא שנפקע הקדו' מהמקדש ומכליו, אולם אח"כ כשנהנו מסעודתו של אותו רשע, היה להם דין מעילה בלי קודש, ואז טענתם היה שכבר נפקע הקדושה שבאו פריצים וחיללוה, א"כ חוזרת עליהם התביעה שהתשחוו לצלם בימי נבוכדנצר, עיי"ש).

ומעתה אם ביום עשרה בטבת בראשית תהליך החורבן, מתחילים בלימוד מסכת מגילה שמתקנת את הסיבה של כל החורבן הזה, א"כ כל הרוגו של חודש טבת, וכל שליטת עשיו בחודש זה, נהפך לטובה מכוח לימוד הגמ', לשחוק של חודש אדר, שהרי יש כלל רוחני של "ונשלמה פרים שפתינו" ובי' האור החיים (באחד מפירושי בחוקותי), שכך ע"י לימוד התורה מקבלים את ההשפעה של אותה מצווה או של המועדים גם שלא בזמנם, א"כ נמצא שבהתחלת לימוד מגילה בעשרה בטבת, כבר נתמתק כל סיבת החורבן בשורשו, ונהפך צום העשירי מהרוגו דטבת, לשחוק דאדר.

וכל מי שיתחיל דף היומי עכשיו, יזכה לגמור בתוך שלשה חדשים שלשה מסכתות שלימות! שבערש"ק בשלח יתחילו מו"ק, ובערש"ק תצוה יתחילו חגיגה, ויסיימו בה' אדר ב', ואז יתחילו סדר נשים, ויהי רצון שנוכח תיכף לכל ישועות פורים.